

Mall för redovisning enligt förordning (2024:99) om resultatredovisning av det regionala utvecklingsarbetet – frågor att besvara

1. Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd

Observera! Maximalt antal tecken inklusive blanksteg för frågorna 1.1–1.5 är sammantaget 11 000.

Ange i frågorna 1.1–1.3 vilka aktörer (kommuner, statliga myndigheter inklusive länsstyrelser, organisationer, till exempel det civila samhällets organisationer, och näringslivet) ni har samverkat med inom detta område samt hur samverkan har bedrivits och fungerat.

Beskriv genomgående i frågorna 1.1–1.3 eventuella utmaningar och framgångsfaktorer i genomförandet.

1.1 Beskriv hur det strategiskt viktigaste arbetet inom detta område har genomförts.

Region Jämtland Härjedalens regionala serviceprogram 2023–2030 tar avstamp i den regionala utvecklingsstrategin (RUN/515/2018) med dess tillhörande mål och långsiktiga prioriteringar (RUN/316/2024) och program för smart specialisering (RUN/430/2018) samt nationella förordningar för kommersiell service. Programmet utarbetades i bred samverkan med länets kommuner och Länsstyrelsen Jämtlands län och bidrar till att stärka samordningen av de olika ekonomiska stöd och insatser som regionerna, länsstyrelsen och Tillväxtverket beslutar om. Syftet är att uppnå en god tillgång till kommersiell service i olika typer av landsbygd.

Region Jämtland Härjedalen ansvarar för att det regionala serviceprogrammet genomförs och följer upp dess insatser. Handlingsplanen för 2024 har utarbetats via det regionala nätverket Service Z (bestående av Region Jämtland Härjedalen som sammanställande aktör tillsammans med länets kommuner och Länsstyrelsen Jämtlands län). Handlingsplanerna innehåller en beskrivning av planerade insatser för året med uppföljningsbara mål och vem som ansvarar för insatsen. Uppföljningen för 2024 är inrapporterad enligt Tillväxtverkets riktlinjer.

Regionen har arbetat strategiskt med Landsbygdspotten, som är ett stöd för projekt och initiativ som kombinerar landsbygds- och näringslivsutveckling. Insatsen finansieras via regionens ordinarie budget. Under 2024 behandlades 22 ansökningar, varav 11 beviljades. Projekten fokuserar på att stärka småskaliga initiativ och säkerställa en tydlig koppling mellan landsbygdens behov och regional utveckling. Under året prioriterades projekt med geografisk spridning och mindre aktörer, vilket är avgörande för likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela länet.

Regionen har inget uppdrag gällande strategisk fysisk planering idag, men har gjort en omvärldsspaning och intressenter i länet har bjudits in till att lyssna på erfarenheter från Region Dalarna och Region Norrbotten. Regionen har utifrån detta arbete svarat på den utlysning som kom från Tillväxtverket i november inom ramen för deras regeringsuppdrag kring stöd för strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet.

Regionen har en plan för kulturella och kreativa branscher (RUN7113/2022) och en omvärldsspanande inspiration kopplat till kulturen och kreativa branschers roller för likvärdiga möjligheter till boende arbete och välfärd har gjorts och lärdomar inhämtats från Region Norrbotten och Luleå kommun.

1.2 Beskriv hur ni inom detta område har arbetat med att integrera ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet för att möta samhällsutmaningarna.

Att arbeta med alla dessa tre dimensioner är en naturlig del av det löpande arbetet, då det är väl förankrat i de övergripande styrdokumenterna såsom regionala utvecklingsstrategin samt tillhörande mål- och långsiktiga prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken.

Arbetet med Regionala serviceprogrammet är ett viktigt arbete i att möta de samhällsstrukturer som glesa miljöer har för att skapa de bästa möjligheterna för utveckling. Det handlar om att bemöta lokala, regionala och globala samhällsutmaningar. Detta arbete handlar bland annat om att främja god tillgänglighet i glesa strukturer, bemöta den demografiska utmaningen, närvaro av sociala mötesplatser på lokal nivå, färre och kortare resor och digitala lösningar som skapar än bättre tillgänglighet både för att överbrygga längre avstånd och för att öka tillgänglighet på olika sätt.

Alla projekt som stöds genom Landsbygdspotten måste kopplas till ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet vis ansökan. Några exempel på hur hållbarhet integreras i projekten; stöd till *kommersialisering av sikfångst* och *förbättring av infrastruktur* som skapar nya ekonomiska möjligheter för lokala näringsidkare. Social hållbarhet integreras tydligast i projekt gällande evenemang såsom *Spotbattle* och *Festivalsjöbyn* som syftar till att främja gemenskap, inkludering och lokal delaktighet. Miljömässig hållbarhet inkluderas i projekt som *Långå FVOF* som betonar hållbar förvaltning av naturresurser genom etiska metoder för fiskhantering och biotopvård.

Regionen har i samverkan med andra aktörer arrangerat det återkommande mötesforumet "Vad står på spel?" som tar fasta på samhällsutmaningarna och hållbarhetsdimensionerna.

1.3 Beskriv hur ni har beaktat olika territoriella perspektiv i arbetet inom detta område.

Att arbeta med territoriella perspektiv är en del av att arbeta med hållbar utveckling, där olika platsers förutsättningar är centralt för att skapa rätt insatser. Det är därför en naturlig del av det löpande arbetet, då detta är väl förankrat i de övergripande styrdokument såsom regionala utvecklingsstrategin samt tillhörande mål- och långsiktiga prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken.

Det territoriella perspektivet har därför under 2024 fortsatt att spela en central roll i arbetet med länets utveckling. Med en stor geografisk yta och en spridd befolkning som tillsammans skapar en levande näringslivsstruktur, innebär detta både möjligheter och utmaningar för att främja utveckling i hela territoriet. De inomregionala skillnaderna i förutsättningar och strukturer gör det än mer angeläget att arbeta utifrån ett territoriellt perspektiv, som är avgörande för att nå målbilden för länet 2050 enligt den Regionala utvecklingsstrategin.

Under 2024 har fokus legat på att förstärka detta perspektiv genom vidareutveckling av kommunala serviceplaner, som utgör en viktig byggsten i det regionala arbetet. Detta arbete har fått ett extra lyft i och med att Region Jämtland Härjedalen beviljades medfinansiering för projektet "Resurser till genomförande av regionalt serviceprogram Jämtlands län" via nationella medel från Tillväxtverket och det regionala utvecklingsanslaget 1:1. Projektet löper mellan 1 juli 2023 och 30 juni 2026.

Projektets fokus under 2024 har varit att möta de snabba samhällsförändringar som skapar både möjligheter och utmaningar, särskilt vad gäller att bibehålla och utveckla kommersiell service på landsbygden. Genom att ta fram kunskapsunderlag och handlingsplaner har projektet adresserat förändringar på medborgar-, servicegivare och offentlig aktörsnivå. Arbetet har inkluderat dialog och samverkan mellan olika aktörer, utveckling av nya arbetsformer samt hantering av stöd till kommersiell service.

På kort sikt har projektet under året bidragit till ökad utvecklingskraft och nya insikter som stärker länets konkurrenskraft. På längre sikt är ambitionen att insatserna ska leda till ökad tillgänglighet till kommersiell service för såväl företag som medborgare, och därmed en fortsatt hållbar och inkluderande utveckling av länet.

Den geografiska spridningen av beviljade projekt i Landsbygdspotten säkerställdes med initiativ i kommuner som Strömsund, Ragunda, Härjedalen, Östersund och Krokoms. Detta tillvägagångssätt bidrar till att lyfta fram olika regioners unika behov och möjligheter, såsom att stödja kulturella näringar i Härjedalen eller turism i

Ragunda. Genom att aktivt identifiera lokala initiativ förstärks en territoriell balans och likvärdiga möjligheter över hela regionen.

En avgörande strategisk roll är regionens näringslivsfrämjande insatser. Ett konkret sätt att bidra till det övergripande målet kring likvärdiga möjligheter, är att i beviljande av regionala utvecklingsmedel ta hänsyn till det territoriella perspektivet och göra strategiska prioriteringar som främjar hållbar tillväxt i hela länet.

1.4 Beskriv vilka prestationer ni har uppnått under året inom detta område samt vilka mål prestationerna bidrar till.¹

Insatserna bidrar till att uppnå visionen och målbilden i Regionala utvecklingsstrategin. Samt målet *"Utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av länet"* samt den långsiktiga prioriteringen *"Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela länet"*. Förutom dessa bidrar de även till de underliggande prioriteringarna i det Regionala Serviceprogrammet.

För arbetet med regionala serviceprogrammet hänvisas till inlämnat underlag från Region Jämtland Härjedalen gällande Tillväxtverkets Uppföljning och redovisning av insatser i regionalt serviceprogram.

Under 2024 har Landsbygdspotten finansierat 11 projekt med fokus på att tex skapa infrastrukturella förbättringar, exempelvis inom kommersialisering av naturresurser, främja lokal kultur och kreativitet, såsom textilevenemang och kulturella festivaler samt stärka näringsliv och turism genom samarbete och marknadsföring. Dessa prestationer bidrar till ökad lokal attraktivitet, stärkt gemenskap och förbättrade möjligheter till arbete och företagande.

1.5 Om möjligt, beskriv vilka effekter ni har uppnått under året inom detta område samt vilka mål effekterna bidrar till.² Ange om ni baserar resultatbeskrivningen på en uppföljning, utvärdering eller egen bedömning.

Att uppnå effekter på en insats som genomförs inom samma år, ligger inte riktigt i det regionala utvecklingsuppdragets natur. Det är av stor betydelse att insatserna är av strategisk karaktär som skapar förutsättningar för en långsiktig hållbar regional utveckling i hela länet och effekterna uppnås längre fram i tiden.

¹ För definitioner och exempel av resultat i form av prestationer och effekter samt aktuella mål, se s. 3–4 i *Anvisningar*.

² Ibid.

För effekter av arbetet med regionala serviceprogrammet hänvisas till inlämnat underlag från Region Jämtland Härjedalen gällande Tillväxtverkets Uppföljning och redovisning av insatser i regionalt serviceprogram.

Landsbygdspotten ger sociala, ekonomiska och miljömässiga effekter baserat på resonemangen i fråga 1.1-1.4 exempelvis genom att främja jämställdhet och integration, genererat intäkter till lokala företag och turism samt skapat en hållbar förvaltning av resurser som stärker långsiktig miljönytta. Effekterna har bedömts utifrån pågående utvärderingar och projektrapporter.

2. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Observera! Maximalt antal tecken inklusive blanksteg för frågorna 2.1–2.7 är sammantaget 15 000.

Ange i frågorna 2.1–2.5 vilka aktörer (kommuner, statliga myndigheter inklusive länsstyrelser, organisationer, till exempel det civila samhällets organisationer, och näringslivet) ni har samverkat med inom detta område samt hur samverkan har bedrivits och fungerat.

Beskriv genomgående i frågorna 2.1–2.5 eventuella utmaningar och framgångsfaktorer i genomförandet.

2.1 Beskriv hur ni har arbetat med fastställda mål och prioriteringar för regionens kompetensförsörjningsarbete.

Det strategiska arbetet kring kompetensförsörjning har utvecklats med utgångspunkt i Plan för regional kompetensförsörjning. Planen har tagits fram i samverkan med aktörer i länet med olika perspektiv och uppdrag gällande kompetensförsörjning. Samverkan kring kompetensförsörjning på regional nivå är organiserad i ett partnerskap som består av representanter från Region Jämtland Härjedalen, Kommunförbundet Jämtland Härjedalen, Arbetsförmedlingen, Mittuniversitetet, Samling Näringsliv, Handelskammaren och Jämtlands Gymnasieförbund. Här finns även företrädare från kommunerna: representanter ur regionala nätverk för chefer inom vuxenutbildning och Lärcentrum, respektive för tillväxt- och näringslivschefer.

Planen är en konkretisering av såväl den nationella strategin för hållbar regional utveckling som den regionala utvecklingsstrategin (RUN/515/2018). Efter förankring med aktörerna är den politiskt beslutad i regionala utvecklingsnämnden. *Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela länet* har därefter även antagits i regionfullmäktige som en av fyra långsiktiga prioriteringar (RUN/316/2024) för den Regionala utvecklingsstrategin.

För att gemensamt möta utmaningarna kring kompetensförsörjning i länet har fyra fokusområden identifierats i planen.

- Utveckla arbetet med prognoser och underlag i syfte att främja strategisk kompetensstyrning
- Förbättra infrastruktur för flexibel tillgång till livslångt lärande i hela länet
- Stärk arbetet med att attrahera och behålla kompetens
- Förbättra förnyelseförmåga och kompetens för att kunna ställa om och möta framtiden på nya och långsiktigt hållbara sätt

Inom varje fokusområde har insatser och i vissa fall mer konkreta aktiviteter tydliggjorts som olika parter (både som ingår i partnerskapet och övriga) på olika sätt jobbar med. Planen har möjliggjort en bättre helhetssyn i ett komplext område och underlättat möjlighet till synergier och gemensamma stegförflyttningar i den riktning som krävs för länets utveckling.

Under året har partnerskapet utöver detta valt att testa ett nytt arbetssätt för att få ännu större kraft i det gemensamma genomförandet. Tillsammans har aktörerna valt att prioritera några mer konkretiserade och uppföljningsbara mål som partnerskapet ska driva och följa upp särskilt. Detta arbete kommer testas under kommande år.

En viktig framgångsfaktor är att det i länet finns en god samverkanskultur inom området. En utmaning inom området är kommunikation, i synnerhet mellan den regionala och lokala nivån, då många parallella processer, insatser och satsningar pågår samt antalet aktörer på såväl regional som lokal nivå är många. Förbättringspotential finns även vad gäller kommunikation och informationsöverföring mellan den nationella nivån och den regionala. Här tenderar större urbana regioners behov och förutsättningar bli mer tongivande. Mindre regioner saknar i regel resurser för att mäka med att vara tillräckligt aktiv i förhållande till den nationella nivån.

En viktig framgångsfaktor är att det gemensamma arbetet på regional nivå verkligen ges utrymme att ske med utgångspunkt i regionala behov och förutsättningar. Hur arbetet med mål och prioriteringar samt hur samverkan på regional nivå organiseras får inte bli föremål för styrning och likriktning från nationell nivå – då finns risk att det arbete som byggts upp regionalt går förlorat.

2.2 Beskriv hur ni har arbetat med bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt.

Regionala analyser och kunskapsunderlag är centrala för det strategiska kompetensförsörjningsarbetet i länet. Ändringen i lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar där regionernas roll vad gäller bedömningar av kompetensbehov har förtydligats har medfört att ett utvecklingsarbete påbörjats. Begränsade resurser har dock inneburit svårigheter att genomföra omfattande utveckling. Fokus har legat på att komplettera befintliga underlag, med särskild prioritering på områden där osäkerhet finns. Befintliga kontaktytor med branscher har nyttjats snarare än att

samordna och skapa nya branschråd, då detta har bedömts alltför resurskrävande och ineffektivt.

De främsta utmaningarna i arbetet med bedömningar är begränsade resurser, ojämn tillgång till regionalt nedbrutna data och i vissa fall orimliga förväntningar från nationell nivå. Små regioner åläggs samma krav som större, trots avsevärt mindre resurser. Samtidigt är tillgången till detaljerad arbetsmarknadsdata ofta en större utmaning i mindre regioner, vilket gör behovet av kompletterande analyser större.

Trots utmaningar har regionens mindre storlek och nära kontaktvägar varit viktiga framgångsfaktorer i arbetet. Fokus har legat på att komplettera underlag där behovet är störst. En pragmatisk prioritering har varit nödvändig för att hantera begränsade resurser.

För att stärka arbetet framåt behöver nationella myndigheter och branschorganisationer ta större ansvar för att samordna och tillhandahålla regionalt nedbrutna data, det skulle effektivisera och minska dubbelarbete. En användarvänlig och tillgänglig digital infrastruktur för kompetensförsörjning är nödvändig för att möjliggöra regioners arbete med bedömningar. Tydligare synkronisering mellan exempelvis SCB, Skolverket och regioner behövs för att säkerställa rimliga tidplaner för alla inblandade.

En mer rättvis och kompensatorsik finansieringsmodell, anpassad efter regioners olika strukturella förutsättningar, är nödvändig för att säkerställa mer jämställda förutsättningar. Möjligheten att avropa konsultativt stöd från nationella aktörer skulle också kunna vara ett sätt att stärka mindre regioners analyskapacitet

Regionens roll bör begränsas till att komplettera nationella underlag med lokala insikter, snarare än att producera heltäckande analyser själva. Den faktiska effekt som regionernas arbete med bedömningar i förlängningen får för utbildningsdimensionering och kompetensförsörjning i länet bör utvärderas för att kunna värdera hur mycket resurser som är rimligt att lägga på detta i förhållande till andra behov inom området.

2.3 Beskriv hur ytterligare strategiskt viktigt arbete inom detta område har genomförts.

Regionens roll har framför allt bestått i att samordna det gemensamma arbetet utifrån planen, samt ansvara för vissa delar av genomförandet.

Under året har ett samarbete med övriga norrlandslän påbörjats i syfte att samla oss kring tematiska områden som bedöms viktiga att gemensamt påverka. Vad som kan konstateras är att problemformuleringar och lösningar som läggs fram på nationell

nivå inte alltid överensstämmer, eller till och med står i direkt kontrast till hur problembild och behov av lösningar ser ut i landets norra och mer glesbefolkade del.

En process för att utveckla ett mer strategiskt och systematiskt arbete kring yrkeshögskoleutbildning i länet har under året påbörjats tillsammans med länets aktörer. Extern projektfinansiering har sökts för att möjliggöra fortsatt utveckling kring behov som identifierats.

Under året har ett aktivt arbete skett för att möjliggöra och mobilisera för nya satsningar och initiativ med extern finansiering, i synnerhet Europeiska socialfonden. Samarbetet med ESF-rådet har löpande förbättrats, vilket gör att det nu finns större potential för länet att växla upp med dessa medel. Dessvärre finns dock en begränsad utvecklingskapacitet hos många av aktörerna i länet, vilket är en försvårande faktor när det kommer till att ta del av relevanta utvecklingsmedel. Det krävs ganska omfattande stödande insatser för att fler aktörer ska kunna ta detta steg. Det har därmed blivit nödvändigt för Region Jämtland Härjedalen att axla vissa av de behov som har identifierats. Några exempel på större satsningar med bäring på kompetensförsörjning där regionen tar en mer aktiv roll är:

- Utveckling av en regional struktur för validering i syfte att stärka och effektivisera kompetensförsörjningen i länet.
- Utveckling av regional struktur för inflyttning med särskilt fokus på internationell kompetens
- Utveckling av infrastruktur för livslångt lärande genom strategisk utveckling av lärcentrum i länet

2.4 Beskriv hur ni inom detta område har arbetat med att integrera ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet för att möta samhällsutmaningarna.

Att arbeta med alla dessa tre dimensioner är en naturlig del av det löpande arbetet, då det är väl förankrat i de övergripande styrdokument såsom regionala utvecklingsstrategin samt tillhörande mål- och långsiktiga prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken. Hållbarhet är en integrerad del av planen för regional kompetensförsörjning, i synnerhet ekonomisk och social hållbarhet. Utpekade fokus och insatsområden bidrar i första hand tre av Agenda 2030 målen; mål 4 (God utbildning för alla), mål 8 (anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt) och mål 10 (Minskad ojämlikhet).

För att möta samhällsutmaningarna utifrån de specifika förutsättningarna i Jämtlands län, såsom en åldrande befolkning, glesbygdens avstånd, varierade socioekonomiska villkor och en småskalig näringslivsstruktur etc har arbetet med kompetensförsörjning utgått från ett behovs- och utmaningsdrivet arbete. En god samverkanskultur inom området har möjliggjort ett gemensamt och långsiktigt arbete för att möta utmaningarna inom kompetensförsörjning. Genom partnerskap mellan regionen, kommuner, näringsliv och utbildningsaktörer har en kultur av samsyn och samarbete vuxit fram.

Digitalisering och teknikutveckling, inklusive AI, kommer vara avgörande verktyg för att övervinna såväl demografiska som geografiska utmaningar med gleshet och långa avstånd. Digitala lösningar bidrar inte bara till ökad tillgänglighet till utbildning och arbete utan också till att effektivisera tjänster inom exempelvis vård och offentlig sektor. Inom detta område finns stora möjligheter för att på lång sikt klara de stora utmaningar som finns inom kompetensförsörjningsområdet. Men som en följd av att länet i stor utsträckning består av förhållandevis små aktörer med begränsad egen utvecklingskapacitet finns reella utmaningar att komma vidare på ett pragmatiskt sätt. Bedömningen är att ett ökat och väl anpassat stöd från nationella aktörer kommer behövas för att på allvar realisera dessa möjligheter.

För att säkerställa en hållbar kompetensförsörjning i hela Jämtlands län är det avgörande att nationella satsningar och policys i högre utsträckning utformas med hänsyn till glesbygdens specifika behov. Satsningar som i första hand utgår från ett urbant perspektiv riskerar att bli ineffektiva och icke-tillämpningsbara i denna kontext.

2.5 Beskriv hur ni har beaktat olika territoriella perspektiv i arbetet inom detta område.

Att arbeta med territoriella perspektiv är en del av att arbeta med hållbar utveckling, där olika platsers förutsättningar är centralt för att skapa rätt insatser. Det är därför en naturlig del av det löpande arbetet, då detta är väl förankrat i de övergripande styrdokumenterna såsom regionala utvecklingsstrategin samt mål- och långsiktiga prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken.

För att anta ett pragmatiskt territoriellt perspektiv i arbetet med kompetensförsörjning krävs tillgång till relevanta, nedbrytbara och jämförbara data. Det är viktigt att kunna bryta ner uppgifter på kommunnivå för att identifiera både skillnader och likheter i utmaningar och behov. Dock begränsas möjligheterna av bristande resurser för analys och kommunikation samt tillgång till relevant data i mindre kontexter.

Vissa kommuner i länet har bättre förutsättningar att arbeta fram lösningar, medan andra har svårt att ta nödvändiga steg för långsiktig förändring. Gles- och landsbygdsområden behöver mer stöd för att stärka sin utvecklingskapacitet. Ekonomiska utmaningar försvårar kommunernas möjligheter att investera långsiktigt, då lagstadgad verksamhet måste prioriteras.

För att skapa bättre förutsättningar för utveckling i hela landet bör nationella myndigheter arbeta mer regionalt anpassat och erbjuda flexibla lösningar, särskilt för små och glest befolkade regioner med många strukturella utmaningar. Region Jämtland Härjedalen ser ett behov av att man från nationellt håll utvecklar ett tydligare territoriellt perspektiv framgent, exempelvis inom Myndighetssamverkan. Tillväxtverkets riktade satsning på utveckling av infrastruktur för livslångt lärande i norra Sverige är ett positivt exempel. Förhoppningen är att fler anpassade initiativ

som långsiktigt adresserar behov och utmaningar som är kopplade till demografiska och geografiska förutsättningar följer.

2.6 Beskriv vilka prestationer ni har uppnått under året inom detta område samt vilka mål prestationerna bidrar till.³

Under året har tre rapporter tagits fram som har bäring på det regionala kompetensförsörjningsarbetet. Samtliga rapporter har tagits fram via externa konsultföretag. Rapporterna har utgjort kunskapsunderlag för vidare insatser inom följande områden:

- Orientering av trender och förändringar som kan påverka kompetensbehoven i länet på längre sikt
- Fortsatt utveckling av yrkeshögskoleutbildning och hur samverkan kring detta kan organiseras
- Nulägesbild hos arbetsgivare i länet vad gäller behov och inställning till internationell kompetens

Under året har ett större Kompetensförsörjningsevent genomförts med totalt ett 80-tal deltagare från myndigheter, kommuner och organisationer i länet som på olika sätt arbetet med kompetensförsörjning.

Flera kommunikationsinsatser kring validering har genomförts. Målgruppsanpassning och tillgängliggörande av information om validering har skett bland annat genom att producera text och film som belyser valideringens fördelar. Materialet har publicerats på flera plattformar.

Inventering och initiering av utveckling av stöd för arbetsgivare i frågor som rör kompetensplanering har påbörjats. Bland annat har en översyn gjorts kring hur olika stödformer kan utvecklas för att möta en del av företagens behov av kompetensförsörjning och validering. En samlad broschyr över tillgängliga verktyg och strategier för att jobba med kompetensförsörjning har också tagit fram.

Arbetet med att attrahera kompetens och öka antalet invånare till länet har under året fortsatt. Region Jämtland Härjedalen samordnar länets kommuner och arbetsgivare och har under året genomfört en rad insatser inom området.

³ För definitioner och exempel av resultat i form av prestationer och effekter samt aktuella mål, se s. 3–4 i *Anvisningar*.

2.7 Om möjligt, beskriv vilka effekter ni har uppnått under året inom detta område samt vilka mål effekterna bidrar till.⁴ Ange om ni baserar resultatbeskrivningen på en uppföljning, utvärdering eller egen bedömning.

Då det mesta av arbetet är processororienterat och långsiktigt är denna fråga svår att besvara. Sett till de nämnda prestationerna ovan kan följande vara värt att lyfta.

- Rapporterna har på kort sikt bidragit till ökad kunskap och utformning av mer träffsäkra insatser, i flera fall har det lett till att specifika arbetspaket och aktiviteter som skrivits fram inom ramen för ett par utvecklingsprojekt. Effekterna av samtliga tre framtagna rapporter baseras på en bedömning.
- Eventet har bidragit till ökad samsyn om pågående utvecklingsarbete i länet gällande kompetensförsörjning. Det har också bidragit till ökade synergier mellan aktörer och satsningar. Detta baseras på utvärdering av deltagarnas upplevelse av eventet.
- Genomförda kommunikationsinsatser gällande validering bedöms ha bidragit till ökad kunskap och förståelse för valideringens möjligheter, samt till samsyn kring dess roll och betydelse för kompetensförsörjningen.
- Inventering och initiering av utveckling av stöd för arbetsgivare i frågor som rör kompetensplanering och den samlade kommunikationen riktat till olika arbetsgivare kring stödmöjligheter, bedöms ha ökat medvetenhet om tillgängliga stöd.
- Insatser för att attrahera kompetens till länet bedöms ha bidragit till ökad inflyttning.

De senare tre effekterna baseras på egen bedömning. Samtliga ovan nämnda prestationer och effekterna av dessa bidrar till den övergripande målbilden i Regional utvecklingsstrategi Jämtland Härjedalen (RUS) och till långsiktigt mål *Utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av länet*. Effekterna bedöms i första hand bidragit till prioriteringen *Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela länet* och har tydlig bäring på genomförandet av *Plan för regional kompetensförsörjning i Jämtlands län*. Ovan nämnda prestationer och effekter har bidragit till planens samtliga fyra fokusområden. Arbetet bidrar även till särskilt mål Främja livslångt lärande (Europeiska socialfondsprogrammet).

⁴ Ibid.

3. Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande

Observera! Maximalt antal tecken inklusive blanksteg för frågorna 3.1–3.5 är sammantaget 15 000.

Ange i frågorna 3.1–3.3 vilka aktörer (kommuner, statliga myndigheter inklusive länsstyrelser, organisationer, till exempel det civila samhällets organisationer, och näringslivet) ni har samverkat med inom detta område samt hur samverkan har bedrivits och fungerat.

Beskriv genomgående i frågorna 3.1–3.3 eventuella utmaningar och framgångsfaktorer i genomförandet.

3.1 Beskriv hur det strategiskt viktigaste arbetet inom detta område har genomförts.

Region Jämtland Härjedalen har ett strategisk processinriktat arbetssätt kopplat till Regionala utvecklingsstrategin (RUN/515/2018) med dess tillhörande mål och långsiktiga prioriteringar (RUN/316/2024) samt underliggande strategier/program/planer. Det gör att samverkan sker brett i frågorna, i många fall i quadripel-helix (ideell-, privat-, offentlig sektor samt akademien). För att förstärka samverkan samt rollen som samordnare än mer, så har alla strategier, projektledare samt handläggare som arbetar med regionala utvecklingsuppdraget fått kompetensutveckling genom interna utbildningar i metoden *Samhandlingstrappan*. Detta för att säkerställa att Region Jämtland Härjedalen utvecklar ett inkluderande och modigt arbetssätt som utvecklar arbetet med samordning kring regionala utvecklingsfrågor och därmed gynnar samhandlingen i länet.

Ett kontinuerligt arbete med att samla relevanta aktörer i systemet för innovations-, näringslivs-, investerings- och exportfrämjande sker via olika forum med målet att skapa samhandling i länet. För att nämna två exempel på forum som under året fortsatt utvecklas tillsammans med länets aktörer är det första *Länspartnerskapet Jämtlands län*. Där samlas ett 40-tal aktörer från alla fyra sektorer och även från kommunal, regional och statlig nivå två gånger per år för att diskutera strategiskt viktiga frågor kopplade till Regionala utvecklingsstrategin.

Det andra exemplet är forumet *Ektesne* som är sydsamiska och betyder *Tillsammans*. Det är från början är ett initiativ som kommer från aktörer i länet, men som Region Jämtland Härjedalen under året har varit en del av och varit med och stöttat. *Ektesne* är ett helt öppet forum för alla i länet som vill vara med och samtala om regionala utvecklingsfrågor. En slags tankesmedja där länets aktörer möts i samtalet och utbyter kunskap, information och perspektiv emellan varandra. Detta forum har också *Samhandlingstrappan* som metod och är ett innovativt forum som utmanar målkonflikter och genom ökad förståelse för att olika perspektiv samt förutsättningar i slutändan skapar en än mer hållbar och inkluderande regional utveckling i hela länet.

Under året har Region Jämtland Härjedalen arbetat med en OECD-studie som genomförts i hela NSPA-området. Den svenska delen av arbetet samordnades av North

Sweden European Office, då den innefattade alla fyra norrlandslänen. Detta är ett viktigt kunskapsunderlag och en viktig pusselbit för Jämtland Härjedalens möjligheter till synlighet och delaktighet i diskussionerna och utfallet på EU-nivå. Det är viktigt strategiskt, inte minst utifrån att Regionalfonden är länets viktigaste regionala utvecklingskapital tillsammans med anslag 1:1. De är avgörande för Jämtlands läns utveckling och förmågan att bidra till Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 samt EU:s gröna och digitala agenda.

Fördjupade insatser har gjorts inom det innovationspolitiska området på både EU-nivå och nationell nivå kopplat till policyutveckling inom olika processer kopplade till utvecklingen av finansieringsinstrument samt Smart specialisering, exempelvis genom samarbetet i Europaforum Norra Sverige. En stor farhåga som lyfts gällande utredningen "En ny organisation för förvaltning av EU-medel (SOU 2024:22)" är att en ökad centralisering av förvaltningen sker på bekostnad av inflytande av regional och lokal nivå. En framgångsfaktor i att skapa regional utveckling är att finansiering möter faktiska lokala- och regionala behov samt prioriteringar. Detta främst också utifrån att kommuners och regioners förutsättningar ser så olika ut i olika delar av Sverige. Jämtland Härjedalen skiljer sig åt på flera sätt gentemot de andra fyra norrlandslänen och inom Jämtlands län finns också inomregionala skillnader, och det finns även inomkommunala skillnader i dessa stora geografier.

Ett annat fördjupat arbete som pågått under året är inom Smart Specialisering (S3). Är framtagandet av en nulägesanalys av S3-processen med konsulthjälp via *Smart Specialisation Community of Practice (S3 CoP)*. Detta gjordes tillsammans med Region Västernorrland och med länets mest aktiva aktörer inom innovation.

Ett viktigt fördjupande kunskapsuppbyggande arbete har skett i ett samverkansprojekt tillsammans med Västernorrland som finansierats av Tillväxtverket via projektet *Stärka samarbete med regioner i EU utifrån S3*, med syftet att stärka samarbeten med andra regioner såväl i Sverige som i andra EU-länder. Att identifiera, initiera och stärka samarbeten med andra europeiska regioner och aktörer är nödvändigt som förberedelse inför att kunna delta i EU-kommissionens större program och för den utvecklingen som sker mot exempelvis Regional Innovation Valleys (RIV). En stor oro finns att regioner med glesa strukturer och med liten kritisk massa av stora aktörer, såsom Jämtland Härjedalen, kommer att ha svårt att ta sig in i de större EU-programmen kommande programperiod. Länets glesa strukturer och entreprenöriella innovationssystem gynnas inte av rådande strukturer och system och det finns en stor risk att länet exkluderas än mer i och med de förändringar som det flaggas för inför kommande programperiod 2028-2034.

Initiativ som tillför länet strategiskt intressanta och angelägna satsningar inom smart specialisering genom innovation och förnyelse, samt entreprenörskap och företagande, har fått stöd av regionens tjänstepersoner under individuella dialogmöten. Detta har omfattat såväl projektsökande aktörer som företag. En annan del av det strategiska arbetet har bestått i att göra löpande strategiska bedömningar av hur inkomna ansökningar om projektstöd från Anslag 1:1 bidrar till innovation och förnyelse inom länets utvalda styrkeområden och arbetssättet underbygger också bättre beslutsunderlag till de förtroendevalda.

Genom inrättade av livsmedelsrådet under 2024 så har Region Jämtland Härjedalen tagit ett strategiskt ansvar kring livsmedelsfrågorna tillsammans med Länsstyrelsen Jämtlands län. I detta livsmedelsråd har ett arbete påbörjats med att revidera Mat- och Livsmedelsstrategi Jämtlands län. Region Jämtland Härjedalen är också tillsammans med Mittuniversitetet med i Interreg Europe projektet ORIGINN. ORIGINN handlar om ekonomisk och social omvandling på landsbygden genom industriell innovation i allmänhet, men med extra betoning på jordbruks- och livsmedelssektorn.

Samverkan med aktörer som främjar näringslivet, bland annat genom den månadsvisa mötesformen "Näringslivsdialogen" som är ett sätt att dela information och bygga relation mellan aktörer. Flertalet fördjupade strategiska dialoger har förts kring etablerings- samt utvecklingsåtgärder drivna av aktörer inom offentlig-, privat och akademisk verksamhet. Även dialoger med civilsamhällets organisationer kopplade till näringslivsutveckling har förts och där har bland andra SISU och SLAO varit nya aktörer som fångats upp tack vare ett utåtriktat arbete med näringslivsutveckling och entreprenörskap.

Region Jämtland Härjedalen startade upp ett ramprojekt kring cirkulär omställning som finansieras av ERUF och anslag 1:1. Inom detta ramprojekt beviljar Region Jämtland Härjedalen företagsstöd med syftet att främja små och medelstora företags cirkulära omställning. På så sätt bidrar ramprojektet till att affärsmodeller och produktionsprocesser anpassas till ett cirkulärt förhållningssätt och att fler företag involveras i cirkulära resursflöden. Under året ansöktes också om ett till ramprojekt med samma upplägg som ovan, men med annan inriktning. Den handlar om att främja små och medelstora företags internationella konkurrenskraft, detta ramprojekt beviljades i Strukturfondspartnerskapet Mellersta Norrland i december 2024 och medfinansieras av anslag 1:1.

Under året har ett utvecklingsarbete skett gällande de bolag som Region Jämtland Härjedalen är delägare i. Detta för att se hur de än bättre kan bli en kraft för den regionala utvecklingen.

Beskriv hur ni inom detta område har arbetat med att integrera ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet för att möta samhällsutmaningarna.

Att arbeta med alla dessa tre dimensioner är en naturlig del av det löpande arbetet, då det är väl förankrat i de övergripande styrdokumenterna såsom regionala utvecklingsstrategin samt tillhörande mål och långsiktiga prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken och även programmet för smart specialisering.

Det strategiska arbetssätt som tillämpas med *Samhandlingstrappan* är en metodik som tidigt identifierar målkonflikter när perspektiven möts i samtalssteget och hittar vägar framåt.

Två konkreta exempel på hur hållbarhetsdimensionerna och samhällsutmaningarna har integrerats är regionens satsning på bland annat cirkulär omställning och möjliggörandet för länets näringsliv att både skaffa sig kunskap och kunna göra investeringar. Detta sker bland annat inom pågående ramprojekt för cirkulär

omställning. Projektet bemannade också 4 av 5 hubbar i länet (Klövsjö, Åre, Strömsund & Östersund), under evenemanget *A sustainable tomorrow* som är nordens största digitala hållbarhetsevent med deltagare på lokala hubbar runt om i Norden.

Det andra konkreta exemplet är att under ledning av en styrgrupp bestående av Landshövdingen Jämtland län och Regionala utvecklingsnämndens presidium samordnas revideringsarbetet av Mat- och Livsmedelsstrategi Jämtlands län av medarbetare från Region Jämtland Härjedalen och Länsstyrelsen Jämtlands län. Via länets Livsmedelsråd som består av en Samverkansgrupp (beslutfattare och nyckelaktörer från kommuner och livsmedelssektorn) och ett Partnerskap (operativ gruppering från nyckelaktörer från kommuner och livsmedelssektorn) inkluderas lokala producenter och företagare inom livsmedelssektorn, samt offentliga myndigheter och organisationer som arbetar med mat och livsmedel. Ovan arbets sätt ger en bredd med många mötestillfällen och stor kontaktyta. Detta integrerar frågorna gällande ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

3.2 Beskriv hur ni har beaktat olika territoriella perspektiv i arbetet inom detta område.

Att arbeta med territoriella perspektiv är en del av att arbeta med hållbar utveckling, där olika platsers förutsättningar är centralt för att skapa rätt insatser. Det är därför en naturlig del av det löpande arbetet, då detta är väl förankrat i de övergripande styrdokumenterna såsom regionala utvecklingsstrategin samt tillhörande mål- och långsiktiga prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken och även programmet för Smart specialisering.

Att arbeta med hela länets geografi är en självklarhet i allt Region Jämtland Härjedalen gör, exempelvis är arbetet med Smart specialisering uppbyggt på ett sätt där territoriets olika nyanser och potential tas hänsyn till.

Exempelvis styrkeområdet "Upplevelser" som i grunden handlar om en kompetens om att skapa upplevelser som hela länet naturligt besitter, det är en del av det som bygger ett entreprenöriellt innovationssystem. Dock så ter sig kompetensen lite olika beroende på olika platsers kultur, historia och näringslivsstruktur som gjort att man anammat den kompetensen på olika sätt och i olika branscher i hela länet.

I det strategiska arbetet med länets näringslivsaktörer görs prioriteringar för att ta hänsyn till det territoriella perspektivet och bidra till hållbar tillväxt i hela länet. Det territoriella perspektivet är också en del i den strategiska bedömningen vid prioritering av företags- och projektstöd i länet.

Satsningen på ökad samverkan med civilsamhället är ett av verktygen för att bredda och säkra det territoriella perspektivet.

3.3 Beskriv vilka prestationer ni har uppnått under året inom detta område samt vilka mål prestationerna bidrar till.⁵

Dessa insatser bidrar till att uppnå visionen och målbilden i Regionala utvecklingsstrategin. Samt målet "*Utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av länet*" samt den långsiktiga prioriteringen "*Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela länet*". Förutom dessa bidrar de även till de underliggande prioriteringarna i det regionala styrdokumentet för Smart specialisering och dess utpekade styrkeområden.

En viktig prestation under året var att Region Jämtland Härjedalen tog fram och beslutade om nya mål- och långsiktiga prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken (RUN/316/2024). Dessa skapar en än bättre riktning gentemot den nationella strategin för hållbar regional utveckling och även för oss inom länet än de tidigare. De skapar också en bättre röd tråd i uppföljningsarbetet.

En annan viktig prestation är den översyn, nulägesanalys samt förslag framåt gällande arbetet med Smart Specialisering som tagits fram under året genom en ansökan som gjordes till *Smart Specialisation Community of Practice (S3 CoP)* om konsulthjälp 2023. Det kunskapsunderlaget togs fram under året och lägger en god grund för vidare arbete och att nå de strategiskt uppsatta målen.

Flertalet träffar med aktörer i länet för att driva på arbetet inom området innovation, förnyelse, entreprenörskap och företagande, har genomförts via olika slags mötesforum där Region Jämtland Härjedalen både varit samman kallade och deltagare. Några exempel på detta;

Länspartnerskapets presidium, bestående av ordförande regionala utvecklingsnämnden, Landshövdingen Jämtlands län, ordförande i kommunförbundet Jämtland Härjedalen, Pro- rektor på Mittuniversitetet, verksamhetsledare för Samling Näringsliv samt en tjänsteperson från Region Jämtland Härjedalen, har haft tre möten för att tillsammans utveckla forumet och sätta agendan för Länspartnerskapet Jämtlands län. Länspartnerskapet har setts 2 gånger under 2024 och haft ca 40 deltagare per möte från akademi, offentlig (kommun, region och statliga myndigheter såsom Tillväxtverket, Svenska ESF-rådet, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Länsstyrelsen), privat och ideell sektor.

Forumet *Ektesne* (se 3.1) har setts 3 gånger under året och där har även Region Jämtland Härjedalen varit en del av arbetsgruppen detta år.

Inom projektet *Stärka samarbete med regioner i EU utifrån S3* har det genomförts 3 studieresor tillsammans med 14 olika aktörer i Jämtlands län och Västernorrlands län.

⁵ För definitioner och exempel av resultat i form av prestationer och effekter samt aktuella mål, se s. 3–4 i *Anvisningar*.

Studieresorna gick till Vestland i Norge, Rovaniemi i Finland samt Highlands i Skottland.

Ett konkret exempel är att under året har två större träffar arrangerats av länets Livsmedelsråd, där deltagarna var förtroendevalda och beslutsfattare från kommunerna och regionala matorganisationer. Även en Livsmedelskonferens arrangerades tillsammans med Länsstyrelsen Jämtlands län med ett 60-tal besökare samt ett flertal utställare bland annat Eldrimner, Hushållningssällskapet, Torsta AB, Tillväxtverket och lokala livsmedelsproducenter.

Om möjligt, beskriv vilka effekter ni har uppnått under året inom detta område samt vilka mål effekterna bidrar till.⁶ Ange om ni baserar resultatbeskrivningen på en uppföljning, utvärdering eller egen bedömning.

Att uppnå effekter på en insats som genomförs inom samma år, ligger inte riktigt i det regionala utvecklingsuppdragets natur. Då det är av stor betydelse att insatserna är av strategisk karaktär som skapar förutsättningar för en långsiktig hållbar regional utveckling i hela länet och effekterna uppnås längre fram i tiden.

Tre konkreta exempel som ändå kan lyftas är att utifrån egen bedömning så är det mer utåtriktade och utforskande arbetssättet tillsammans med länets aktörer, där varje prestation i form av dialoger gör att det kontinuerligt sker ett gemensamt lärande. Som i sin tur skapar ny gemensam kunskap och ger förhållandevis snabba effekter såsom exempelvis ändrade beteenden.

En annan effekt är att det påbörjades är baserat på den nulägesanalys som togs fram under året med hjälp av *Smart Specialisation Community of Practice (S3 CoP)*. Där analysens resultat tas vidare i utvecklingsarbetet i samarbete med länets aktörer.

Projektet *Stärka samarbete med regioner i EU utifrån S3* slutrapporterades och resultaten samt lärdomarna som baseras på den har tagits vidare, exempelvis gällande utvecklade arbetssätt kopplat till interregionalt samarbete.

4. Tillgänglighet genom digital kommunikation och transportsystemet

Observera! Maximalt antal tecken inklusive blanksteg för frågorna 4.1–4.5 är sammantaget 11 000.

⁶ Ibid.

Ange i frågorna 4.1–4.3 vilka aktörer (kommuner, statliga myndigheter inklusive länsstyrelser, organisationer, till exempel det civila samhällets organisationer, och näringslivet) ni har samverkat med inom detta område samt hur samverkan har bedrivits och fungerat.

Beskriv genomgående i frågorna 4.1–4.3 eventuella utmaningar och framgångsfaktorer i genomförandet.

4.1 Beskriv hur det strategiskt viktigaste arbetet inom detta område har genomförts.

Det mesta som genomförts inom kategorin digital kommunikation har gjorts genom den regionala bredbandskoordinatören. Det arbetet redovisas separat till Post- och Telestyrelsen som i sin tur redovisar detta till Infrastrukturdepartementet och Region Jämtland Härjedalen hänvisar till den rapporteringen. Kort kan arbetet beskrivas som att den regionala bredbandskoordinatören fungerat som en nod för bredbandsfrågor i Jämtlands län med kontakt med alla som på något sätt påverkar eller påverkas av bredbandsutbyggnaden, både fast- och mobilt bredband.

Regionen har genom Anslag 1:1 finansierat ortsammabindande bredbandsnät under året, för att öka graden av uppkoppling för företag, medborgare och också fritidshus som idag har längre vistelseperioder i och med möjligheten att arbeta på distans.

Under hösten 2022 beslutades den regionala transportplanen för 2022–2033 av Regionfullmäktige. Den sätter prioriteringarna, men det finns stora utmaningar. Främst då den låga tilldelningen av medel till den regionala planen är bekymmersam, utifrån att länet har ett omfattande statligt vägnät. Trots ca 540 mil länsvägar, landets femte längsta länsvägnät, är ramtilldelningen till länet den näst minsta. Problematiken har påtalats för departementet i många år. Länsanslaget är av stor betydelse för utvecklingen av länets vägar i ett stort län som Jämtland. Den låga tilldelningen av medel riskerar att leda till sämre trafiksäkerhet och lägre tillgänglighet och det i sin tur bidrar till sämre utvecklingsmöjligheter och en förminskning av arbetsmarknadsregionen i länet. Under året har Region Jämtland Härjedalen därför fortsatt sitt påverkansarbete för en förändring av tilldelningen av regionala medel. Regionen har bland annat samverkat med andra län för att lyfta problematiken till departementet, både skriftligen samt vid ett möte i Stockholm. Regionen har även bjudit in och haft möten i länet med både infrastrukturministern och medlemmar i trafikutskottet. Problematiken har även lyfts i regionala och nationella dialoger med Trafikverket. Under 2024 har inget regionalt investeringsprojekt kunnat startas upp till följd av brist på medel. Inför upprättande av regional plan för 2026-2037 har dialog förts med kommuner och övriga aktörer avseende en omstrukturering av planen. Ett större fokus kommer läggas på åtgärder av mindre karaktär samtidigt som större investeringar kommer strykas till följd av alltför höga kostnader i förhållande till länets medelstillsättning.

Region Jämtland Härjedalen ser med oro på utvecklingen av flygutbudet till och från länet. Flyget är av avgörande vikt för både näringslivet och besöksnäringen i länet och därmed för länets utveckling på totalen. Flygtrafiken måste även fortsättningsvis erbjuda ett attraktivt utbud både när det kommer till pris och avgångar/ankomster. Region Jämtland Härjedalen arbetar samtidigt aktivt med en omställning av flyget då

det är viktigt att minska flygets klimatpåverkan. På strategisk nivå hanteras flygfrågorna primärt genom Flygrådet där regionen deltar men insatser har även gjorts i andra forum/sammanhang för att lyfta den kritiska situation länet befinner sig i när det kommer till flygtrafiken.

Ett av Region Jämtland Härjedalens viktigaste gemensamt politiskt uttryckta mål när det gäller infrastrukturfrågor, är att verka för kortare restid med tåg till Stockholm samt god tillgänglighet till/från länet året om. Tillsammans med kommunerna och näringslivet har påverkansinsatser genomförts mot regeringen, SJ och Trafikverket. Regionen kommer fortsätta det strategiska arbetet under 2025, både för kortare restider men också för ökad tilldelning till Trafikverket för den avtalade trafiken. Detta då nattågstrafiken samt den regionala trafiken med både tåg och buss är avgörande för tillgängligheten inom samt till/från länet.

Regionen fortsätter utveckla det strategiska arbetet kring frågor rörande militär mobilitet. Under året har samverkan primärt skett med Trøndelags fylke och Östersunds kommun men även övriga kommuner i länet samt näringslivet har involverats. Utifrån vikten av förstärkta stråk i både väst-östlig och nord-sydlig riktning kommer samverkan med Finland att stärkas under 2025. Mycket av påverkansarbetet vidare in under 2025 och mot den Nationella infrastrukturplanen kommer påverkas av de nya prioriteringarna som lyfter vikten av öst-västliga stråk och inte bara nord-sydliga stråk. Dessa frågor kommer även hanteras inom ramen för Platform North där regionen deltar.

4.2 Beskriv hur ni inom detta område har arbetat med att integrera ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet för att möta samhällsutmaningarna.

Att arbeta med alla dessa tre dimensioner är en naturlig del av det löpande arbetet, då det är väl förankrat i de övergripande styrdokumenterna såsom den regionala utvecklingsstrategin (RUN/515/2018) med dess tillhörande mål- och långsiktiga prioriteringar (RUN/316/2024) för den regionala utvecklingspolitiken.

För ökad social inkludering och resiliens i digitaliseringen deltog Region Jämtland Härjedalen i Post- och telestyrelsens årligt återkommande event "Digital Idag". Detta gjordes som en pilotomgång tillsammans med Offerdals Hembygdsförening och planeras att skalas upp nästa år. Evenemanget handlade om att skapa ökad nyfikenhet, kunskap och en känsla av att våga lära sig om och prova ny teknik.

Region Jämtland Härjedalen bedriver en nära samverkan med kommunerna och för en kontinuerlig dialog för att tidigt fånga upp brister och behov av både digital infrastruktur samt transportinfrastruktur, som uppstår till följd av till exempel ökad inflyttning. Vad gäller infrastruktur har primärt Trafikverket ansvar över sammanställningen av brister och behov men regionen deltar i dialogerna utifrån ansvaret för prioriteringen av utvecklingsåtgärder längs länsvägnätet. Som tidigare beskrivits kommer Regionala transportplanen 2026-2037 få ett annat upplägg än tidigare i ett försök att möta de ekonomiska utmaningarna samtidigt som åtgärderna inom ramen för planen ska kunna bidra till den sociala och miljömässiga hållbarheten.

Region Jämtland Härjedalen arbetar med den tekniska utvecklingen genom att vara medfinansierare för Green Flyway, ett Interreg-projekt som arbetar med att fasa ut fossila bränslen för flyg samt öka transporter med drönare.

4.3 Beskriv hur ni har beaktat olika territoriella perspektiv i arbetet inom detta område.

Att arbeta med territoriella perspektiv är en del av att arbeta med hållbar utveckling, där olika platsers förutsättningar är centralt för att skapa rätt insatser. Det är därför en naturlig del av det löpande arbetet, då detta är väl förankrat i de övergripande styrdokumenterna såsom regionala utvecklingsstrategin samt tillhörande mål- och långsiktiga prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken.

Framför allt inriktas arbetet med digital kommunikation kring arbete med att förbättra den digitala infrastrukturen i glesbygdsområden där idag snabb och robust infrastruktur saknas. Detta görs bland annat genom att informera marknadsaktörerna om det ekonomiska stöd de kan få för bredbandsutbyggnad. De långa avstånden i vårt län gör att det är problematiskt att bygga den digitala infrastruktur som är nödvändigt för den framtida digitaliseringen inom alla sektorer.

Jämtlands län är stort till ytan och invånarna är spridda över hela länet om än med en koncentration runt transportstråken E14 och E45 samt några av de större länsvägarna. Det är en utmaning att skapa liknande förutsättningar för tillgänglighet över hela länet både vad gäller digital kommunikation och transportsystemet.

Investerade medel ger ofta störst effekt (ekonomiskt, socialt och miljömässigt) i anslutning till tätorter där trafikarbetet är som störst och flest invånare kan dra nytta av åtgärden. Samtidigt är åtgärder i glesbygderna viktiga för byarnas utveckling och överlevnad. Med utgångspunkt från länets låga medelstillestånd och markant ökade kostnader för bland annat gång- och cykelvägsprojekt senaste åren kommer planen för 2026-2037, som tidigare nämnts, att omarbetas jämfört med tidigare planer. För att få en bättre spridning på åtgärderna är planen för 2026-2037 tänkt att ha ett större fokus på mindre åtgärder som kan genomföras på fler platser i länet. Samtidigt ska antalet större investeringar minska och tydligare prioriteras med utgångspunkt från största nytta. Bedömningen är att detta kommer ge en bättre fördelning av medlen i länet och en positiv effekt i både glesbygderna och de mer tätbebyggda delarna av länet.

Beskriv vilka prestationer ni har uppnått under året inom detta område samt vilka mål prestationerna bidrar till.⁷

⁷ För definitioner och exempel av resultat i form av prestationer och effekter samt aktuella mål, se s. 3-4 i *Anvisningar*.

Dessa insatser bidrar att uppnå visionen och målbilden i Regionala utvecklingsstrategin. Samt målet *"Utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av länet"* samt den långsiktiga prioriteringen *"Tillgänglighet i hela länet genom digital kommunikation, fysisk infrastruktur"*. Förutom dessa så bidrar de även till de underliggande målen i de regionala styrdokumenterna för transportinfrastruktur samt bredbandsutbyggnad.

Under 2024 har regionen fortsatt med länssamverkan kring frågorna inom ramen för befintliga mötesforum som bland annat Transportutvecklingsrådet, SJ samrådsmöte Jämtland, Inframöten med kommuner och Trafikverket, Flygrådet etc. Som tidigare nämnts har även medlemmar ur Trafikutskottet samt infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlsson bjudits till länet för dialog kring länets behov och prioriteringar. Regionen har även deltagit vid nationella forum där länets behov prioriteringar lyfts.

Hur ramarna för ser ut visar sig när direktiven för Nationella infrastrukturplanen presenteras i januari 2025. Arbetet gällande större infrastrukturprioriteringar kommer fortgå under 2025 och fram till beslutet om ny Nationell plan för transportinfrastruktur 2026.

Det länsgemensamma arbetet under året för fortsatt nattågstrafik gav resultat, trafiken är nu säkrad till och med 2026.

Ett flertal möten med myndigheter, kommuner och företag har genomförts kring digital infrastruktur.

Regionen har genom Anslag 1:1 finansierat ortssambandande bredbandsnät under året, för att öka graden av uppkoppling för företag, medborgare och också fritidshus som idag har längre vistelseperioder i och med möjligheten att arbeta på distans.

4.4 Om möjligt, beskriv vilka effekter ni har uppnått under året inom detta område samt vilka mål effekterna bidrar till.⁸ Ange om ni baserar resultatbeskrivningen på en uppföljning, utvärdering eller egen bedömning.

Att uppnå effekter på en insats som genomförs inom samma år, ligger inte riktigt i det regionala utvecklingsuppdragets natur. Framst satsningar på tillgänglighet har långa ledtider. Det är av stor betydelse att insatserna är av strategisk karaktär som skapar förutsättningar för en långsiktig hållbar regional utveckling i hela länet och effekterna uppnås längre fram i tiden.

⁸ Ibid.

5. Anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder

Observera! Maximalt antal tecken inklusive blanksteg för frågorna 5.1–5.3 är sammantaget 8 000.

Beskriv genomgående i frågorna 5.1–5.3 eventuella utmaningar och framgångsfaktorer i genomförandet.

5.1 Har anslaget bidragit till att nå målen i:

- den regionala utvecklingsstrategin?

Ja

Nej

Om ja, beskriv hur anslaget har bidragit till att nå målen. Om nej, beskriv varför anslaget inte har bidragit till att nå målen.

Den regionala utvecklingsstrategin, RUS (RUN/515/2018) står för visionen. Därtill kopplar regionala mål och långsiktiga prioriteringar (RUN/316/2024) vilka reviderats och är nya sedan slutet av året. Dessa är harmoniserade med den nationella strategin för hållbar regional utveckling med Jämtland Härjedalen är i fokus. Genom att motivera satsningar utifrån de nationella och regionala prioriteringarna så bidrar satsningarna inom projekt- och företagsstöd, direkt till visionen *"En nytänkande och hållbar region att leva, verka och utvecklas i"*.

Det har varit en utmaning att kunna ange tydlig beslutsmotivering utifrån en visionär RUS och de tidigare långsiktiga prioriteringarna i kombination med något bristande systemstöd. Inom projektstöd anges både nationell prioritering samt lokal klassificering direkt i Nyps, på företagsstöd endast lokal klassificering. De nya regionala mål och långsiktiga prioriteringarna som nyligen beslutats bedöms underlätta arbetet då det blir en tydligare koppling till nationell strategi.

Stort arbete har genomförts för att utveckla arbetsformerna för att göra strategiska bedömningar av ansökningar utifrån hur projekt bedöms bidra till att nå målen. Detta har resulterat i rutinbeskrivning, mall för strategiskt utlåtande och uppdaterad mall för tjänsteskrivelse.

- nationellt och regionala program för Europeiska regionala utvecklingsfonden?

Ja

Nej

Om ja, beskriv hur anslaget har bidragit till att nå målen. Om nej, beskriv varför anslaget inte har bidragit till att nå målen.

Regionalt utvecklingsansvarige aktörens urval av insatser ska ha sin utgångspunkt i programmen för Regional-/socialfond (Förordning (2017:583)). Region Jämtland Härjedalen använder stor del av 1:1-anslaget som medfinansiering och bidrar tydligt till genomförandet av Regionalfondens program Mellersta Norrland. Avsaknad av skattefinansierat utvecklingskapital generellt gör att anslag 1:1 överlag är helt avgörande för att utvecklingsåtgärder ska bli av.

Utmaningar kopplat till förändringar i stora bredbandsärenden har påverkat både anslag och bemyndigande. Exempelvis ett ärende genererade över 20 MSEK i återföring och utebliven utbetalning under året om ca 6-7 MSEK.

Projekt inom Regionalfonden som beviljats regional medfinansiering under året uppgår till 10 projekt, totalt beviljat stöd 19 873 598 kr.

Pågående projekt inom Regionalfonden som beviljats regional medfinansiering uppgår till 28 projekt med en total summa om 80 MSEK.

- program för Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg)?

Ja

Nej

Om ja, beskriv hur anslaget har bidragit till att nå målen. Om nej, beskriv varför anslaget inte har bidragit till att nå målen.

1 projekt har beviljats 2 569 697 kronor Interreg Sverige/Norge 2024

Pågående projekt inom Interreg som beviljats regional medfinansiering uppgår till sju projekt, totalt beviljat stöd 8 530 674 kr. Projekt inom Sverige/Norge, NPA samt Aurora. Dessa bidrar med en spridning av insatser då flera är inom kultur och kreativa branscher samt innefattar ursprungsbefolkning och nationella minoriteter vilket kan ses som ett exempel där medel prioriterats till satsning som bidrar till social hållbarhet.

Region Jämtland Härjedalen bidrar genom anslag 1:1 till genomförandet av program för Europeiskt territoriellt samarbete både genom tidigare beslutade ärenden och ny satsning beslutad under 2024.

- i förekommande fall omställningsplanen för Fonden för en rättvis omställning?

Ja

Nej

Ej aktuellt

Om ja, beskriv hur anslaget har bidragit till att nå målen. Om nej, beskriv varför anslaget inte har bidragit till att nå målen.

5.2 Beskriv hur hänsyn till ekonomisk, social (inklusive jämställdhet och integration) och miljömässig hållbarhet har påverkat regionens beslut om medel till projektverksamhet, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service.

Att arbeta med alla dessa tre dimensioner är en naturlig del av det löpande arbetet, då det är väl förankrat i de övergripande styrdokumenterna såsom regionala utvecklingsstrategin samt tillhörande mål- och långsiktiga prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken.

Ekonomisk hållbarhet bedöms utifrån att de ärenden som beviljas ska ha kapacitet att genomföras för att därmed kunna uppnå de förväntade effekterna av åtgärderna. En avvägning mellan att stödet inte ska vara större än vad som behövs och att stödet ändå ska vara avgörande för att åtgärden kan bli av. Inom företagsstöd och kommersiell service bedöms företagets ekonomiska situation och stödnivån anpassas utifrån aktuellt fall. Olika ekonomiska förutsättningar hos företag kan därför resultera i att ett företag får en högre/lägre stödnivå än ett annat. Vad gäller projektstöd så sker en liknande bedömning utifrån att projektets budget ska ha tillräckligt stor omfattning för att kunna möjliggöra förväntade effekter men samtidigt vara så kostnadseffektiva som möjligt.

Social hållbarhet bedöms som en integrerad del i handläggning av ärenden. Hur tänker projektaktörer kring sammansättning av grupper inom projektet eller vem är det som företräder ett stödsökande företag är två exempel.

Stödsökande företag måste svara på frågor i ansökan kopplat till villkor för anställda, personalmål, könsfördelning gällande förväntad sysselsättningsökning etc. som har bäring på social hållbarhet. Likaså hur företaget ser på sitt bidrag till Agenda 2030. Svaret på dessa frågor bedöms och ligger till grund för beslut. Liknande inom projektstöd där frågor från stödsökande aktör kopplat till hållbarhet är en del av de frågor vars svar ligger till grund för beslut. Otillräckliga svar föranleder kompletterande frågor i handläggningen innan beslut kan fattas.

Ärenden i sig kan vara direkt kopplade till social hållbarhet, alltså att åtgärden i sig syftar till det. Då anges det i beskrivningen om vad åtgärder avser eller vilket problem som ska lösas. Exempelvis stöderbidande/utlysning inom företagsstöd som handlar om stöd till hållbarhetsanalys. Dock inga ansökningar inkomna eller beviljade under året som har bäring på social hållbarhet, vilket det förs diskussioner kring för ett ökat inflöde. Projektsatsningar kan också ha direkt fokus på social hållbarhet. Exempelvis det Interreg Aurora projekt som beskrivits ovan.

Miljömässig hållbarhet bedöms likt tidigare beskrivet som en integrerad del i handläggningen. Hur tänker projektaktörer gällande genomförandet av sina aktiviteter

och resor inom projektet eller vilken typ av verksamhet och vad avser tänkt åtgärd för ett företag, är exempel på frågeställningar. Företag måste svara på hur de ser att deras verksamhet bidrar till Agenda 2030 samt svara frågor i ansökan kopplat till miljömål. Svaret på dessa frågor bedöms och ligger till grund för bedömning av åtgärden. Liknande inom projektstöd där frågor kopplat till hållbarhet är en del av de frågor vars svar ligger till grund för bedömning. Otillräckliga svar föranleder kompletterande frågor i handläggningen innan beslut kan fattas.

Ärenden i sig kan vara direkt kopplad till miljömässig hållbarhet, alltså att åtgärden i sig syftar till det. Då anges det i beskrivningen om vad åtgärder avser eller vilket problem som ska lösas. Exempelvis stöderbidande/utlysning inom företagsstöd som handlar om stöd till hållbarhetsanalys eller stöd till energieffektivisering. Stöd har beviljats under året och även ärenden i handläggning som bedöms bidra till miljömässig hållbarhet. Pågående ramprojekt med inriktning cirkulär omställning startade vid årets början och förväntas resultera i åtgärder som bidrar till miljömässig hållbarhet kommande år. Flertalet projekt bedrivs inom prioriteringen *En konkurrenskraftig, cirkulär och biobaserad samt klimat- och miljömässigt hållbar ekonomi* vilka direkt bidrar till miljömässig hållbarhet.

5.3 Beskriv hur olika territoriella perspektiv har beaktats och påverkat beslut om medel.

Företagsstöd/kommersiell service har beviljats företag i samtliga kommuner. Utmaningar är att det kan vara stor skillnad mellan kommunerna. Vissa förklaras med hur företagsstrukturen ser ut med få stora bolag alternativt stora bolag som ägare ("koncernsmitta"). Andra förklaringar kan vara begränsad kännedom om stödmöjligheter. Flertalet informationsinsatser har gjorts under året och i början av 2025 är det exempelvis inbokat en träff med Bergs kommun då det är en kommun med få beviljade stöd 2024. Aktiva diskussioner förs om bedömning av lokal konkurrens, vilket till viss del signalerats via kommunerna. En viss åtgärd till ett lågt värde kan vara okej i exempelvis utkanten av en kommun jämfört med i en stad/ort. Att sänka ribban för "instegsstöd" så som mikro-stöd där det tidigare funnits en begränsning att företaget max får ha funnits i fem år.

Medel har beviljats till projekt som har verksamhet i samtliga kommuner i länet. Dock har merparten av de aktörer som beviljats projektstöd arbetsställe i Östersund. En utmaning som framkommer i dialog med kommunerna är genomförandekapacitet. Att en ansöka, rekrytera/bemanna samt driva och avsluta ett projekt beskrivs ofta som en för stor uppgift. Även om projekten skapar värde/nytta i alla kommuner så hamnar exempelvis sysselsättningseffekten vad gäller projektpersonal oftast i Östersund. En breddning av stödsökande aktörer och inriktning är önskvärd och arbetas aktivt med genom dialoger.

6. Analys, uppföljning och utvärdering

Observera! Maximalt antal tecken inklusive blanksteg för frågorna 6.1–6.3 är sammantaget 5 000.

Ange i frågorna 6.1–6.3 vilka aktörer (kommuner, statliga myndigheter inklusive länsstyrelser, organisationer, till exempel det civila samhällets organisationer, och näringslivet) ni har samverkat med inom detta område samt hur samverkan har bedrivits och fungerat.

Beskriv genomgående i frågorna 6.1–6.3 eventuella utmaningar och framgångsfaktorer i genomförandet.

6.1 Beskriv hur ni har tagit tillvara erfarenheter och kunskaper från analyser, uppföljningar och utvärderingar i det regionala utvecklingsarbetet.

När rapporter och analyser tagits fram sker oftast en workshop eller redovisning av analysen till olika aktörer för att sprida kunskapen, det kan vara både i verksamhet, med förtroendevalda eller till externa aktörer så som kommunerna. Som exempel kan nämnas en intern workshop för handläggare som hölls under början av året utifrån en analysrapport från 2023 om effekter av beviljade projekt. Syftet var ett lärande för handläggarna så att de bättre ska kunna stödja i dialoger med projektansökande för att förbättra projektbeskrivningar och effektlogiken samt få in ett lärande kring projektportföljen i stort.

Alla rapporter och analyser tillgängliggörs både via Region Jämtland Härjedalens hemsida samt via Analysportalnorr.se som är en gemensam kunskapsplattform för de fyra nordliga länen. På så sätt tillgängliggörs kunskapen till externa aktörer. På plattformen sprids även statistiska visualiseringar, såsom befolkningsutveckling för att ge stöd till de mindre kommunerna med uppdaterade underlag.

Viktiga forum för erfarenhetsutbyten gällande analysers och uppföljningars tekniska och metodmässiga delar är samarbetet Analyssamverkan Norr (de fyra nordliga länen) samt de olika nätverken där övriga regioner deltar i. Dessa erfarenhetsutbyten är viktiga för oss som mindre region då det underlättar utvecklingsarbetet och möjliggör för oss att förbättra det strukturella analysarbetet.

Ett konkret exempel är månatliga näringslivsdialoger, där regionen bland annat redovisar konjunktur- och arbetsmarknadsläget inför länets aktörer för ett kunskaputbyte.

6.2 Beskriv hur ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet har integrerats i analyser, uppföljningar och utvärderingar.

Att arbeta med alla dessa tre dimensioner är en naturlig del av det löpande arbetet, då det är väl förankrat i de övergripande styrdokument såsom den regionala utvecklingsstrategin (RUN/515/2018) med dess tillhörande mål och långsiktiga prioriteringar (RUN/316/2024).

Under 2024 beslutade Regionfullmäktige om nya mål och långsiktiga prioriteringar för regionala utvecklingspolitiken. Detta gör att de nu är mer synkroniserade med den nationella strategin för hållbar regional utveckling. Detta underlättar för en röd tråd i uppföljningen och här är *Utvecklingskraft* ett av nyckelorden och beskrivs på detta sätt; "*handlar om att hitta en balans mellan ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling...*" Därför har det under 2024 påbörjats ett arbete med att se hur uppföljningen av de tre hållbarhetsperspektiven kan göras bättre och på ett mer omfattande sätt än vad som gjorts tidigare.

Då flera av analyserna upphandlas och görs av externa parter, så är hållbarhet ett perspektiv som skrivs in i upphandlingen. Även i egna rapporter och rapporteringar redovisas data och fakta utifrån de tre dimensionerna om det går och är relevant. Exempelvis är planen att följa fördelningen av regionala tillväxtmedlen i anslag 1:1 utifrån dessa dimensioner, likaså kopplingen till globala målen. Att det inte gjorts strukturerat tidigare har att göra med att indata inte anpassats till detta, men det pågår arbete att möjliggöra det. Sett till mängden färdiga analyser och rapporter som berör hållbarhet varierar från år till år, 2024 var ett år då det var få.

6.3 Beskriv hur olika territoriella perspektiv har beaktats i analyser, uppföljningar och utvärderingar.

Att arbeta med territoriella perspektiv är en del av att arbeta med hållbar utveckling, där olika platsers förutsättningar är centralt för att skapa rätt insatser. Det är därför en naturlig del av det löpande arbete, då detta är väl förankrat i de övergripande styrdokumenterna såsom regionala utvecklingsstrategin samt tillhörande mål och långsiktiga prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken.

Det territoriella perspektivet är en central parameter i de flesta analyser och uppföljningar. Oftast sker jämförelsen och analysen på kommunnivå, men även Deso (och Regso) är vanliga och fungerande nivåer för att fånga bland annat landsbygd och tätort, speciellt då det gäller befolkningsutveckling. Rutor i form av 1000 meters rutor (och i vissa fall 500 meters rutor) nyttjas i analyser i GIS då det är relevant och värdena i datamaterialet inte blir för lågt. En utmaning på lägre nivå än den kommunala är de låga värdena och sekretess som dessa innebär.

Ett område där intresset för geografiska spridningen ökat är kommunala fördelningen av företagsstöden och projektstöden kopplade till tillväxtmedlen anslag 1:1. Rapportering görs kvartalsvis sedan i år och förutom politiken är kommunerna en av mottagarna. Fördelningen på lägre nivå än den kommunala är svårare och mer tidskrävande, därav görs det inte på regelbunden basis.

Verktyg som Tillväxtverkets Pipos (Regionalanalys och Serviceanalys) kommer att användas mer framöver och kommer att underlätta de territoriella analyserna, det är tacksamt för en liten region att dessa och liknande verktyg utvecklas på nationell nivå.

Inte minst utifrån att ett behov som beräknas öka framöver är statistikunderlag och analyser på kommunal nivå. Region Jämtland Härjedalen försöker stötta länets kommuner med detta eftersom de är små och saknar den kapaciteten själva i.